

Hoće li Hrvatska biti partner i u gradnji drugog bloka NE Krško?

[Zagreb Vijesti - Gradske Obrazovanje](#)

mojzagreb.info News Portal 29.12.2022.

Odluka o proširenju nuklearke ovisi o Sloveniji ali Hrvatska je kao 50 postotni suvlasnik elektrane spremna pratiti tu investiciju, najvio je predsjednik Vlade Andrej Plenković

Nakon što su predstavnici slovenske Vlade i slovenske državne elektroenergetske tvrtke GEN Energija više puta najavili da planiraju gradnju velikog drugog bloka Nuklearne elektrane Krško među stručnjacima i u javnosti sa obje strane Sutle otvorilo se pitanje kolike su šanse da im Hrvatska, odnosno Hrvatska elektroprivreda, bude ravnopravan partner u toj više milijardi eura vrijednoj investiciji kao i kod prvog bloka koji uspješno radi već skoro 40 godina.

Da je Hrvatska vrlo zainteresirana za ulaganja u nove nuklearne elektrane ali zasad samo one koje će se, prema najavama, graditi u susjednim državama, postalo je jasno nakon nekoliko izjava predsjednika Vlade Andreja Plenkovića i ministara zaduženih za energetiku, prvo Tomislava Čorića, a onda i njegovog nasljednika Davora Filipovića.

Prvi je takvu mogućnost još krajem 2019., nakon sjednice slovensko-hrvatskog povjerenstva za NE Krško najvio tadašnji ministar zaštite okoliša i energetike Tomislav Čorić. Konstatirao je da ta elektrana ima sjajne rezultate i istaknuo da Hrvatska, ovisno o hidrometeorološkim uvjetima, uvozi 35-50 posto električne energije pa treba biti zainteresirana za svaki novi proizvedeni megawatt. Kada slovenska strana eventualno predloži partnerstvo u izgradnji novog bloka nuklearke Hrvatska o tome treba razmisliti, rekao je tada.

Nakon toga su Čorić kao i njegov nasljednik Filipović više puta ponovili takav prijedlog, a poslije sastanka sa tadašnjim slovenskim premijerom Janezom Janšom u proljeće ove godine hrvatski interes za partnersko ulaganje u gradnju drugog bloka NE Krško potvrdio je i predsjednik Vlade Andrej Plenković. Napomenuo je da odluka o proširenju nuklearke ovisi o Sloveniji, no da je Hrvatska, ako Slovenija krene tim putem, kao 50 postotni suvlasnik elektrane spremna pratiti tu investiciju. Nuklearna elektrana Krško predstavlja 15 posto električne energije koju ima Hrvatska elektroprivreda i to je za nas važno, rekao je Plenković.

Planirani izgled drugog bloka NE Krško

Međutim, dok je Janša bio naklonjen nastavku slovensko-hrvatskog partnerstva i kod gradnje novog nuklearnog bloka, pitanje je kako će se tu postaviti Vlada novog slovenskog premijera Roberta Goloba koji politički nije blizak Plenkoviću kao što je to bio Janša. Ali stručnjaci smatraju da Hrvatska ipak ima najveće šanse da postane partner u tom velikom poslu zbog više razloga.

Prvi je da se Slovenija, nakon ruske agresije na Ukrajinu i zapadnih sankcija Rusiji kao i zbog velikih poremećaja na tržištima tog energenta, kao i brojne europske države našla u dosta nezavidnoj situaciji sa opskrbom plinom jer nemaju vlastite proizvodnje, uvoz iz Rusije je postao nesiguran, a cijene na međunarodnim tržištima višestruko porasle. Zato Slovenija kao jedno od rješenja vidi hrvatski LNG terminal na Krku čiji kapacitet će Hrvatska više nego udvostručiti pa nije ni čudo da su Plenković i Golob na svom prvom bilateralnom susretu krajem kolovoza razgovarali i o energetskej krizi i opskrbi plinom. Prema tadašnjoj Golobovoj izjavi, dvije zemlje još usuglašavaju sporazum o mjerama solidarnosti kako bi se osigurala pouzdana opskrba plinom, a to bi se, očekuje, trebalo dogoditi uskoro pa bi Hrvatska bila druga država nakon Italije s kojom bi Slovenija sklopila takav ugovor.

Drugi razlog je uspješno partnerstvo dvije susjedne države tijekom gradnje te već gotovo 40 godina uspješnog rada (od početka 1983.) zajedničke nuklearke pa bi i Sloveniji vjerojatno bilo najjednostavnije da se takva dobro uhodana i stabilna suradnja nastavi i kod drugog bloka. Na to ukazuje i činjenica da su Slovenija i Hrvatska bile među deset europskih država koje su krajem prošle godine pokrenule inicijativu za jače okretanje Europske unije nuklearnoj energiji kao učinkovitim načinu borbe protiv klimatskih promjena, za dekarbonizaciju gospodarstva i niskougljičnu budućnost što je na kraju rezultiralo uvrštavanjem nuklearke u održive izvore energije koji će se moći povoljno financirati europskim novcem.

Slovenski premijer Robert Golob u NE Krško

Da će ta elektrana imati vrlo važnu ulogu u energetske budućnosti Slovenije ukazuje i njihova opredijeljenost na maksimalno korištenje energije čijom proizvodnjom ne nastaju štetne emisije stakleničkih plinova koji potiču globalno zatopljenje i sve izraženije klimatske promjene, po mišljenju stručnjaka najveći globalni problem u zaštiti okoliša. Zato će najvažniju ulogu u njihovoj energetske budućnosti imati obnovljivi izvori, prije svega hidro i solarna energija te proširena NE Krško koja će osiguravati najviše električne energije, a plinske termoelektrane planiraju koristiti prije svega za osiguravanje stabilnosti sustava. Na kraju, nije zanemariva ni činjenica da je sadašnji slovenski premijer Robert Golob prije posljednjih izbora godinama bio direktor državnog energetske poduzeća GEN I, tvrtke kćeri GEN energije koja je vlasnik slovenske polovice NE Krško. Osim toga, bio je i državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva u slovenske vladi koju je vodio premijer Janez Drnovšek. To znači da jako dobro poznaje energetiku i važnost nuklearke kao stabilnog proizvođača velike količine električne energije bez emisije plinova koji izazivaju globalno zagrijavanje i klimatske promjene.

Što slovenska vlada planira sa drugim blokom nuklearke postalo je, barem dijelom, jasnije nakon što ju je nedavno posjetio premijer Golob. Nakon obilaska i razgovora sa njenim čelnicima, izjavio je da je NE Krško u Europi sinonim za stabilnu, pouzdanu i sigurnu nuklearnu elektranu pa je siguran da bi energetska situacija na europske razini, da je više takvih elektrana u Europi, bila znatno bolja. Ako se išta pokazalo u ovoj krizi, to je da želimo energente kojima nas nitko ne može ucjenjivati, koje možemo što bolje tehnološki kontrolirati i koji imaju pouzdan i stabilan izvor goriva. Čini se da je nuklearna energija jedan od glavnih stabilizatora u ovoj krizi, objasnio je Golob.

Slovenski premijer i njegovi suradnici i čelnici NE Krško složili su se da u ovim uvjetima postoji prilika za razmatranje uloge i mogućnosti nuklearnih tehnologija u budućnosti, budući da će Europa vrlo teško izaći iz trenutne energetske situacije bez maksimalnog korištenja svih tehnologija, prvenstveno obnovljivih izvora energije i nuklearnih tehnologija.

Što se tiče izgradnje drugog bloka, Golob je pojasnio kako postoji mogućnost da se o tome organizira nacionalni referendum na kraju ovog vladinog mandata ili na početku sljedećeg. Odnosno, najkasnije u roku od pet godina trebali bismo imati sve stručne, ekonomske i komercijalne temelje te sve potrebne dozvole i suglasnosti da možemo izaći pred stanovništvo i organizirati referendum o rješenju koje je izvedivo, dodao je. On smatra kako je ispravno da se nacionalni konsenzus provjeri na referendumu te napomenuo kako je važno da svi Slovenci budu svjesni važnosti sadašnje nuklearne elektrane i kakva je to prilika za buduće generacije.

Inače, lani u srpnju slovenska vlada je izdala energetska dozvolu za planiranje i gradnju drugog bloka nuklearke Krško, što je početak dugoročnog procesa u kojemu će se za taj projekt tražiti šira društvena suglasnost. Energetska dozvola predviđa gradnju nuklearke treće generacije s tlačnim tipom reaktora na laku vodu (PWR), reaktorom snage 1100 MW te predviđenom godišnjom proizvodnjom struje 8-12 TWh. Predviđeni životni vijek nuklearke takvog tipa je 60 godina, a ima najviši sigurnosni standard i fleksibilan način rada jer joj se kapacitet prilagođava potrebama elektroenergetskog sustava, istaknuli su tadašnji slovenski ministar energetike Jernej Vrtovec i Martin Novšak, direktor GEN Energije.

Predsjednik i član Uprave NE Krško Stanislav Rožman i Saša Medaković

Okvirno se računa da bi nova elektrana koštala *oko pet milijardi eura*, a GEN Energija bi je financirala vlastitim prihodom od prodaje električne energije, kreditima i obveznicama, no ne isključuje se ni mogućnost sudjelovanja drugih partnera u projektu.

“Do sada provedene studije izvedivosti pokazuju da je NEK 2 tehnički, okolišno i investicijski izvediv projekt buduće pouzdane slovenske opskrbe električnom energijom te primjereno odgovara ključnim izazovima energetske trileme i omogućuje Sloveniji da se učinkovito suoči s izazovima zelene tranzicije”, rekao je

Novšak.

A Vrtovec je istaknuo da to nije konačna odluka o toj investiciji nego važan prvi korak. Slovenija je gradnju drugog bloka, po njegovim riječima, stavila u dugoročne planove jer bi time osigurala ispunjenje europskih kriterija za postizanje klimatske neutralnosti, smanjila bi se bilanca fosilnih goriva u proizvodnji električne struje, te ovisnost o uvozu te energije. Naš elektroenergetski sistem bi postao robustniji, a tako bi se uklopili i u ambiciozan plan Europske komisije o brzom smanjenju korištenja fosilnih goriva, ocjenio je tadašnji slovenski ministar.

Izdavanjem te dozvole je u Sloveniji, ustvrdio je, otvorena široka javna rasprava o tome može li se za nastavak korištenja nuklearne energije u proizvodnji struje dobiti šira suglasnost. Istaknuo je da Slovenija ima znanje i kadrove za daljnje korištenje nuklearne energije u budućnosti i izrazio uvjerenje da bi se širi konsenzus u društvu mogao postići jer niti sa prvim blokom NE Krško nije bilo problema i radio je stabilno i ekonomično.

Da Slovenci neće morati gubiti previše vremena na potragu za partnerom, naznačila je već sljedeći dan izjava tadašnjeg hrvatskog ministra gospodarstva i održivog razvoja Tomislava Čorića koji je rekao da će pripreme i izgradnja novog bloka nuklearne elektrane, ako ne bude problema, trajati desetak godina. "Gradnja novog bloka zahtijeva čitav niz predradnji na razini Republike Slovenije, a onda i jasno definiranje financiranja takvog projekta. Znači da oko 10-15 posto svojih potreba za električnom energijom namirujemo iz Krškog. Riječ je o stabilnom izvoru električne energije. To je definitivno značajan element dobave električne energije u Hrvatskoj. Hrvatska na izgradnju novog bloka neće gledati benevolentno. Hoće li tu doći do mogućnosti sufinanciranja, to ćemo vidjeti kada se finaliziraju stvari po tom pitanju. No, sigurni i stabilni izvori električne energije su u hrvatskom interesu", rekao je Čorić.

A Hrvatska elektroprivreda kao suvlasnik NE Krško sa slovenskom GEN Energijom jasno je izrazila spremnost da sudjeluje u sufinanciranju izgradnje i raspodjeli električne energije iz planiranog drugog bloka NEK-a. To nam daje dugoročnu mogućnost stabilne opskrbe električnom energijom i nakon prestanka funkcioniranja i razgradnje sadašnjeg prvog bloka NEK-a - rekao je Čorić, dodavši da bi drugi blok NEK-a mogao biti gotov tijekom sljedećih desetak godina.

Prosvjed udruga za zaštitu okoliša ispred NE Krško

Za nuklearnog fizičara s instituta »Ruđer Bošković« Tončija Tadića dvojbe nema, Hrvatska mora sudjelovati u gradnji drugog bloka i o tome treba potpisati međudržavni sporazum sa Slovenijom.

„Siguran sam da će Slovenci ići u izgradnju drugog bloka i mi bi u tome morali sudjelovati. Da je taj drugi blok već izgrađen Hrvatska bi bila mirna po pitanju električne energije za budućnost. Blizu 70 posto električne energije dobivamo iz obnovljivih izvora, što uključuje i hidrocentrale, a iz svakog bloka NE Krško godinama bi još dobivali po 15-20 posto“, izjavio je Tadić i napomenuo da je sada i Europskoj uniji jasno da bez nuklearne energije neće postići svoje zelene planove o dekarbonizaciji.

Hrvatski član Uprave NE Krško Saša Medaković kaže da nove nuklearne elektrane snage 1000 MW koštaju pet i više milijardi eura. Znači govorimo o više milijardi eura teškom projektu, a koliko točno to će pokazati i same specifikacije. Dodaje da će cijeli proces oko novog bloka potrajati barem 10 godina. Kao primjer navodi da je sporazum između Slovenije i Hrvatske za prvi blok NE Krško potpisan 1970. godine, a svoje prve megavate u mrežu je dala 1981. godine. Znači, 11 godina kasnije.

Prema Čorićevim lanjskim izjavama, Hrvatska je osim za drugi blok NE Krško bila zainteresirana i za moguću suradnju s Mađarima oko gradnje novih blokova u njihovoj velikoj NE Paks jer u svom dugoročnom planu nema namjeru izgradnje nuklearne elektrane na svom teritoriju. Zato je krajem prošle godine sa mađarskim kolegom razgovarao o mogućnostima takve *suradnje i izjavio da bi ona bila moguća* ako će uvjeti biti povoljni za Hrvatsku.

Međutim, pitanje je da li je ta mogućnost i dalje otvorena nakon ruske agresije na Ukrajinu i uvođenja zapadnih sankcija Rusiji. Naime, energetski stručnjaci ističu da Mađarska namjerava graditi dva nova bloka u nuklearnoj elektrani Paks zajedno sa ruskim Rosatomom, a taj projekt vrijedan 12,5 milijardi eura, prema dostupnim podacima, velikim dijelom financira Rusija. Tako, dok svijet uvodi sankcije Rusiji, a mnoge države EU zbog rata u Ukrajini nastoje smanjiti svoju ovisnost o ruskim energentima, Mađarska surađuje sa Rusijom, a nije ni bezuvjetno poduprla europske sankcije Rusiji na energente.

Ali dok je još prilično neizvjesno hoće li Hrvatska postati partner u gradnji nekog nuklearnog bloka u susjednim državama, gotovo je sigurno da će još 20 godina dobivati polovicu električne energije iz NE Krško iako je prvotno bilo predviđeno da ta elektrana radi 40 godina do 2023. Naime, i nedavno završen godišnji remont nuklearke pokazao je da je u jako dobrom stanju i tehnološki pripremljena za planirano produljenje radnog vijeka do 2043. godine te da nakon završenih tehnoloških osuvremenjivanja ispunjava i kriterije, koje za dugoročan rad nuklearnih elektrana određuju pravila EU.

„Elektrana je spremna za još 20 godina rada. Završavamo sve potrebne postupke za ulazak u daljnje razdoblje stabilnog i sigurnog rada“, izjavio je po završetku remonta predsjednik Uprave NE Krško Stanislav Rožman.

U postupku prosudbe utjecaja na okoliš za dobivanje okolišne suglasnosti za produljenje pogonskog vijeka do 2043. koji vodi slovensko Ministarstvo za okoliš i prostor, NEK je ispunio sve potrebno u skladu sa slovenskim zakonodavstvom, EU direktivom i ESPOO konvencijom. U postupak prekogranične prosudbe utjecaja elektrane na okoliš uključile su se Hrvatska, Austrija, Italija, Mađarska i Njemačka. Organizirane su javne rasprave i tehničke konzultacije te odgovoreno na sve

komentare i primjedbe. U skladu sa slovenskim zakonodavstvom NEK će u 2023. završiti treći periodički sigurnosni pregled. Taj opsežni pregled je uz sve, upravnom nadzoru dodatno oruđe, sa kojim slovenska Uprava za nuklearnu sigurnost u skladu sa smjernicama Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) provjerava je li elektrana, koja pokriva 20 % potrošnje električne energije u Sloveniji i oko 15 % u Hrvatskoj, sposobna sigurno raditi tijekom sljedećih deset godina.

Ali kako se moglo i očekivati razne zelene stranke i nevladine organizacije se protive i gradnji novog bloka kao i produljenju radnog vijeka NE Krško za još 20 godina. Tako su tri organizacije za zaštitu okoliša u Sloveniji pokrenule tužbu kojom osporavaju zakonitost izdane energetske dozvole za planirani drugi blok elektrane. Tužba je podignuta protiv slovenskog Ministarstva infrastrukture, koje je izdalo dozvolu za drugi blok, kao i protiv slovenskog Ministarstva zaštite okoliša i prostora. Tužitelji tvrde da je pravna osnova za izdavanje dozvole bila neadekvatna te da je dugoročna klimatska strategija Slovenije, koja je poslužila kao strateška podloga za izdavanje dozvole, donesena na nezakonit i protustavan način.

A austrijska ekološka organizacija Global 2000 prikupila je više od 50.000 potpisa za peticiju protiv plana za produljenje rada nuklearne elektrane u susjednoj Sloveniji, koju naziva postrojenjem "visokog rizika". Ta organizacija, članica globalne mreže Friends of the Earth, traži da se postojeći reaktor u elektrani Krško odmah zatvori, umjesto da mu se produži radni vijek za 20 godina.

Zagrebačka udruga Zelena akcija tvrdi da ulaganje u drugi blok nuklearke Krško nije samo promašeno, već je i srljanje u bankrot. Vlada RH pokušava "ofarbati" Krško zelenom bojom, no to nuklearnu elektranu neće učiniti sigurnijom ni jeftinijom, a posebno ne brzim niskouglednim rješenjem za klimatsku krizu. Protive se i uključivanju Hrvatske u inicijativu 10 europskih država koje su lani zatražile da se nuklearna energija i plin klasificiraju kao čiste tehnologije unutar EU taksonomije održivih ulaganja. Potpisom ove inicijative smo se svrstali na krivu stranu borbe protiv klimatskih promjena", izjavio je Luka Tomac, predsjednik Zelene akcije.

U suradnji sa austrijskom udrugom Global 2000 predstavili su zaključke nove studije Sveučilišta u Beču koja nudi alternativu za postojeću NE Krško. "Sa 14 milijardi eura, i Hrvatska i Slovenija mogu napraviti prijelaz na 100 posto obnovljive izvore energije u sektoru električne energije, a prema najavama, novi blok NE Krško snage 1100MW mogao bi koštati upravo toliko kao što se pokazalo na primjeru nekoliko ekonomski propalih nuklearnih projekata", istaknuo je Tomac.

"Uložiti sve karte na nuklearnu energiju je loše ne samo za ljude i opću sigurnost, već predstavlja jednostavno promašenu klimatsku politiku. To je kao da glad u svijetu pokušavate riješiti kavijarom", zaključio je Tomac.

A Jan Haverkamp, nizozemski inženjer okolišnih znanosti i viši stručni savjetnik Greenpeacea za nuklearnu energiju, smatra da Hrvatska neće koristiti nuklearnu energiju kao izvor energije za budućnost jednostavno zato što je preskupa. Čak i kada bude uvrštena u taksonomiju Europske unije, kako je to predložila Europska komisija, balkanske zemlje, uključujući Hrvatsku, ali i Sloveniju, neće imati šanse pronaći novac za nove nuklearne elektrane. Hrvatska ima obilje obnovljivih resursa i u savršenoj je poziciji da ih razvije brže i jeftinije nego što ih bilo koja nuklearna elektrana ikad može isporučiti, ističe Haverkamp.

Upozorava i da je nuklearna energija preskupa jer već sada proizvodi električnu energiju dva do tri puta skuplju od struje na vjetar i dvostruko skuplju od solarne energije. Troškovi nuklearne energije povijesno pokazuju trend rasta, dok za obnovljive izvore i dalje padaju. Ulaganje u nuklearnu energiju usporava mnogo učinkovitija i brže isplativa ulaganja u sustav obnovljivih izvora. Također, početni troškovi su toliko visoki da bi čak i zapadnoeuropske zemlje, poput Francuske, željele dobiti ogromna državna jamstva prije nego što budu spremne ulagati, naglašava savjetnik Greenpeacea.

napisao: Željko Bukša

foto: Željko Bukša, NE Krško, Vlada RS, GEN Energija, GLOBAL 2000 / Christopher Glanzl

** Tekst je objavljen u sklopu programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za*

elektroničke medije (AEM)

mojzagreb.info

-
-

- **POVEZNICE:**
- [AEM](#)
- [agencija za elektroničke medije](#)
- [andrej plenković](#)
- [andrej plenković predsjednik vlade republike hrvatske](#)
- [drugi blok NE Krško](#)
- [GEN Energija](#)
- [Hoće li Hrvatska biti partner i u gradnji drugog bloka NE Krško željko bukša](#)
- [Hoće li Hrvatska biti partner i u gradnji drugog bloka NE Krško?](#)